

posao i pravda

Naš plan

Predgovor

Ovo je uvod u sporazum između organa vlasti Bosne i Hercegovine (Vijeće ministara BiH i vlada Republike Srpske i Federacije BiH) i međunarodne zajednice (koju zastupa 10 članova Upravnoga odbora Vijeća za provedbu mira). Ovu bi publikaciju trebalo smatrati prijelaznim dokumentom - u dogledno će vrijeme biti dogovorene daljnje reforme u oblasti obrazovanja, građanskoga društva, jačanja institucija, povratka izbjeglica i sigurnosne politike. Ovaj program isto tako ne bi trebalo smatrati iscrpnim popisom svih koraka koje treba poduzeti; on zapravo predstavlja početak - listu prioriteta s utvrđenim rokovima. Očekujemo da ćemo završiti ovu seriju sporazuma u gorenarečenim preostalim oblastima nakon održavanja izbora dogovorenih za 5. listopada i uspostavljanja novih organa vlasti.

POSAO

1.	Poruka građanima Bosne i Hercegovine	5
2.	Reforma gospodarstva	6
3.	Građanima obećavamo sljedeće u oblasti gospodarstva	
	- Obećanje 1	7
	- Obećanje 2	8
	- Obećanje 3	9
	- Obećanje 4	10
	- Obećanje 5	11
4.	Vodič kroz naš program reformi	
	- Obećanje 1	12
	- Obećanje 2	13
	- Obećanje 3	14
	- Obećanje 4	15
	- Obećanje 5	16

PRAVDA

1.	Poruka građanima Bosne i Hercegovine	19
2.	Reforma vladavine zakona	20
3.	Građanima obećavamo sljedeće u oblasti vladavine zakona	
	- Obećanje 1	21
	- Obećanje 2	22
	- Obećanje 3	23
	- Obećanje 4	24
	- Obećanje 5	25
4.	Vodič kroz naš program reformi	
	- Obećanje 1	26
	- Obećanje 2	27
	- Obećanje 3	28
	- Obećanje 4	29
	- Obećanje 5	31

posao

BiH je sklopila određeni broj makroekonomskih i drugih okvirnih sporazuma sa međunarodnom zajednicom, osobito sa MMF-om, Svjetskom bankom i EU. Zajedno sa Općim okvirnim sporazumom za mir (Dayton), oni i dalje ostaju zakonski sporazumi kojima se uređuje politika gospodarstva u BiH. Program reformi, koji se ovdje prezentira, proizlazi iz i usuglašen je sa tim sporazumima, koji su pravno obvezujući i za koje je ova zemlja u cijelosti opredijeljena.

Gospodarstvo

Gospodarska situacija u Bosni i Hercegovini je veoma loša. U cjelosti gledano, odsustvo potpuno razvijene tržišne privrede, vladavine prava, učinkovite javne uprave, jasnoga i liberalnoga regulatornoga ozračja za razvoj biznisa i suvremene infrastrukture odbijaju investitore i potiču obeshrabrene poduzetnike da odlaze i svoj novac ulažu negdje drugdje - sve više i više odlaze kod naših konkurenata u ovom regionu. Rezultat toga je visok stupanj neuposlenosti i siromaštvo širokih razmjera.

Ovako dalje ne može. Potrebno je transformirati gospodarstvo tako da se omogući otvaranje novih radnih mjesta i stvaranje bogatstva. To ne znači stalne intervencije vlade, već naprotiv, vlada treba da omogući da slobodno tržište snažno profunkcionira. Međutim, ključ za snažan razvoj tržišta zahtijeva stabilno gospodarsko ozračje. Zbog toga reforme narečene u ovom dokumentu moraju biti praćene kontinuiranom monetarnom stabilnošću koja će se temeljiti na načelima valutnoga odbora, odgovornosti i razumnom upravljanju javnim financijama, te stalnoj suradnji sa međunarodnim financijskim institucijama. Samo u tomu slučaju bit će moguće provesti reforme potrebite da bi ova zemlja postala konkurentna i da bi maksimalno iskoristila značajne kapacitete kojima raspolaže, od kojih ljudski potencijal igra veoma značajnu ulogu.

Nijedan od problema sa kojima se sučeljavamo nije nerješiv. Primjer naših susjeda, Mađarske i Slovenije, pokazuje nam što se **može** postići i kako je, na kraju, korist od reformi bila vrijedna uloženoga truda.

Što je, na kraju krajeva, alternativa? Ne možemo se do u beskraj oslanjati na strana davanja. Nema drugog izbora nego izvršiti promjene potrebite ovoj zemlji da bi stala na svoje noge. Moramo prihvatiti i činjenicu da ne možemo učiniti sve odjednom; reformama treba vremena da zažive. Moramo svoje težnje prilagoditi okolnostima koje nas okružuju. Ne možemo trošiti više nego što zarađujemo. Ne možemo sebi priuštiti neke troškove sve dok ne budemo imali porezni sustav koji će nam to omogućiti - iako i porezno opterećenje treba svesti na razumnu mjeru. Ne možemo, na primjer, očekivati da imamo pristojne javne uslužne djelatnosti ili razinu zaštite ugroženih kategorija stanovništva kakvu bismo željeli, sve dok ne budemo bili u mogućnosti da to i platimo. Bit ćemo u stanju to plaćati samo ako tvrtke budu dovoljno profitabilno poslovale da bi ih organi vlasti mogli oporezovati. Međutim, ne možemo oporezivati nepostojeće tvrtke niti nepostojeću dobit tvrtki.

Kako gospodarstvo zauzima tako značajno i središnje mjesto u našim životima, njegova reforma neizbježno utječe i na reforme u svim oblastima - prava, javne uprave, obrazovanja, a i na planu gospodarstva.

Ovaj program reformi nije sveobuhvatan. Njime se ne obuhvaća sve što trebamo učiniti ali predstavlja ozbiljan početak. Ako uradimo sve ovo što u daljemu tekstu slijedi, preći ćemo dobar dio puta koji nas vodi ka integraciji u Europsku uniju i stvaranju prosperitetne i suvremene europske države. Stoga krenimo odmah...

Reforma gospodarstva u cilju otvaranja novih radnih mjesta i rješavanja problema siromaštva

Naš prioritetni cilj u gospodarstvu je otvaranje novih radnih mjesta.

Previše naših ljudi je trenutačno bez posla. Zbog toga su obitelji siromašne, a ovaj problem onemogućava i povratak prognanika svojim kućama. Oni i njihove obitelji s mukom sastavljaju kraj s krajem. Ako postoji nešto što ujedinjuje građane ove zemlje, to je njihova želja da bude više posla. To je najveći prioritet za građane. A to je i naš prioritet.

Za pojedinca, posao donosi samopoštovanje i motivaciju, sigurne prihode i priliku da izdržava obitelj i iskoristi svoje osobne mogućnosti.

Za zajednicu upošljavanje predstavlja ključni element za ostvarivanje pristojnoga životnoga standarda, a jako gospodarstvo je potrebno za osiguranje kvalitetnih usluga, suvremene infrastrukture i pouzdanog sustava socijalne zaštite.

Za zemlju upošljavanje znači stabilnost, rast i napredak kao u suvremenim europskim državama.

Vlasti ne mogu otvarati nova radna mjesta. Međutim, mogu stvarati uvjete pod kojima privatno poduzetništvo može prosperirati i postići rast, kao i povećati stopu uposlenosti. Gospodarstva koje privlače ulagače stvaraju i nova radna mjesta. Novac teče samo tamo gdje je dobrodošao.

Cilj nam je preobraziti naše gospodarstvo i učiniti ga jednim od najpovoljnijih za razvoj biznisa na Balkanu. Nastojat ćemo ojačati gospodarsku suradnju sa drugim zemljama u regionu i težiti ka integraciji naše zemlje u Europsku uniju, tako što ćemo stalno ići naprijed sa usvajanjem i provedbom europskih standarda i pravne regulative. Nastojat ćemo i iskoristiti mogućnosti koje nam pružaju tržišta van našega kontinenta, tako što ćemo postati članicom Svjetske trgovinske organizacije (WTO) što je prije moguće.

To je put reforme. To je jedini put izlaska iz siromaštva koji vodi ka prosperitetu. Provedba razvojne strategije poznate kao Dokument za smanjenje siromaštva bit će ključ za sve ovo.

Međutim, najvažnije od svega jest otvaranje novih radnih mjesta. Cilj nam je otvoriti 60.000 novih radnih mjesta u privatnomu sektoru do kraja 2004. godine, sivo gospodarstvo preobraziti u stvarno gospodarstvo, podsticati razvoj malih poduzeća i smanjiti razinu siromaštva.

Obećanje 1

Podržat ćemo razvoj privatnoga poduzetništva, ubrzati privatizaciju, otkloniti prepreke za razvoj biznisa i učiniti sve da ova zemlja postane privlačna ulagačima, tako što ćemo:

Smanjiti vrijeme potrebno za registraciju poduzeća na 15 dana

Donijeti zakone koji će malim poduzećima omogućiti dobivanje kredita i širenje

Reformirati zemljišne knjige i zakone da bismo povratili povjerenje u vlasništvo i ulaganja

Dalje se angažirati u cilju privatizacije strateških poduzeća

Obećanje 2

Organe vlasti učinit ćemo učinkovitijim, osigurati im prihode i smanjiti gubitak tih prihoda tako što ćemo:

Poboljšati prikupljanje prihoda

Smanjiti nepotrebnu birokraciju i uspostaviti suvremenu, javnu upravu koju ova zemlja može priuštiti

Pojednostaviti porezni sustav tako što ćemo ovaj sadašnji neučinkovit i nedjelotvoran način ubiranja poreza na promet zamijeniti porezom na dodatnu vrijednost (PDV), a poreznim obveznicima dati mnogo jasniju sliku o utrošku sredstava koja organi vlasti od njih ubiru na temelju poreza

Obećanje 3

Garantirat ćemo slobodu kretanja roba, ljudi, usluga i kapitala i poticati trgovinu s Europskom unijom i našim trgovinskim partnerima putem uspostave jedinstvenoga gospodarskoga prostora, a posebice:

Ukidanjem dvostrukog oporezivanja unutar granica BiH

Osnivanjem agencija u Bosni i Hercegovini koje će raditi na uspostavi međunarodnoga povjerenja i izdavati certifikate potrebite za izvoz proizvoda u EU

Suradnjom sa EU na provedbi temeljnih gospodarskih reformi, koje su potrebite ukoliko se želimo približiti članstvu u EU

Obećanje 4

Zalagat ćemo sa za osiguravanje visokoga kvaliteta komunalnih usluga po pristupačnim cijenama, kao i temeljnih javnih usluga, time što ćemo:

Osvremeniti cestovnu i željezničku infrastrukturu i osigurati siguran i potpuno djelotvoran zračni promet

Poboljšati kvalitetu i učinkovitost temeljnih usluga tako što ćemo, između ostaloga, restrukturirati komunalne usluge i izvršiti reformu njihovoga regulatornoga sustava

Pružati građanima informacije o uslugama i subvencijama koje pružaju organi vlasti, kao i jednostavan i jednak pristup tim uslugama

Obećanje 5

Radit ćemo na tomu da starijim osobama i ugroženim kategorijama stanovništva u dogledno vrijeme omogućimo siguran sustav socijalne skrbi, sukladan financijskim mogućnostima zemlje, tako što ćemo:

Osigurati strukturu za održivo financiranje zdravstvenog osiguranja i kontinuirano raditi na poboljšanju uvjeta zdravstvene skrbi

Omogućiti dodatke na temelju neuposlenosti za osobe koje nisu u random odnosu, te uspostaviti tržište rada da bi se angažirala potencijalna radna snaga u BiH

Nastojati redovito isplaćivati mirovine u uravnoteženim iznosima i poboljšati razinu učinkovitosti mirovinskoga sustava

Obećanje 1

Podržat ćemo razvoj privatnoga poduzetništva, ubrzati privatizaciju, otkloniti prepreke za razvoj biznisa i učiniti ovu zemlju privlačnom za ulagače

Provoditi ćemo odlučno politiku i strategije razrađene u Planu aktivnosti za stvaranje povoljnih okolnosti za biznis, Dokumentu o strategiji smanjenja siromaštva i Kreditu za pružanje tehničke pomoću u privatizaciji. Taj sveobuhvatni plan aktivnosti, koji uključuje i zakonski okvir, administrativne postupke, sudbeni sustav i aktivnosti na suzbijanju korupcije daje temeljnu strategiju za poboljšanje poslovnog ozračja u Bosni i Hercegovini. Konkretno radnje koje treba poduzeti također obuhvataju sljedeće:

Smanjiti vrijeme potrebno za registraciju poduzeća na 15 dana

Uspostaviti jedinstveni sustav registracije poduzeća i usvojiti usuglašene podzakonske akte

Donijeti zakone koji će malim poduzećima omogućiti dobijanje kredita i širenje

Pojasniti prava i obveze glede ugovornih odnosa usvajanjem usuglašanih zakona o obligacijama (prva godina)

Pojednostaviti i pojasniti stečajni postupak donošenjem usuglašanih zakona o stečaju i likvidaciji (prva godina)

Uvesti pouzdane mehanizme za izvještavanje o kreditnoj sposobnosti uspostavom ovlaštenih kreditnih biroa (prva godina)

Pojasniti pitanja glede vlasništva i jamstva donošenjem učinkovitoga Zakona o registriranim zalozama (prva godina)

Stvoriti klimu jakoga povjerenja u bankovni sustav ažuriranjem i reformom bankovnih propisa i donošenjem zakonskih akata koji propisuju striktnu provedbu (prva godina)

Istražiti mogućnosti vezane za sustav jamstava protiv rizika za mala srednja poduzeća

Reformirati zemljišne knjige i zakone da bismo povratili povjerenje u vlasništvo i ulaganja

Donijeti usuglašene zakone o zemljišnim knjigama i osigurati tehničku pomoć za obuku i osoblje zemljišno knjižnih odjela (prva godina)

Uspostaviti dobru koordinaciju po pitanju dodjele koncesija putem organa za razmjenu informacija na razini države/entiteta u cilju poboljšanja otvorenosti i dosljednosti (prva godina)

Poticati stratešku privatizaciju

Obećanje 2

Organe vlasti ćemo učiniti učinkovitijim, osigurati im prihode i smanjiti gubitak tih prihoda tako što ćemo:

Poboljšati prikupljanje prihoda

Primjenjivati i striktno provoditi zakone o porezima i poduzimati odlučne radnje protiv izbjegavanja poreznih obveza (prva godina)

Provoditi zakone o poreznim upravama uz učinkovito korištenje tehničke pomoći za jačanje potencijala (prva godina)

Primjenjivati sustav poreznoga broja i osigurati da je broj uvijek i svuda isti (prva godina)

Osigurati koncenzus u najširem smislu u svezi s mehanizmima o pripadnosti prihoda od akciza i PDV-a (prva godina)

Pojačati borbu protiv fiktivnih poduzeća putem zakonskih propisa, pomoću sustava poreznoga broja i učinkovitijih sudbenih postupaka (prva godina)

Smanjiti nepotrebnu birokraciju i uspostaviti suvremenu javnu upravu koja nije glomazna i koju ova zemlja može priuštiti

Utvrđiti i poštivati striktna proračunska ograničenja - ključ niskog stupnja inflacije i makroekonomske stabilnosti - na svim razinama vlasti, uključujući i općine (prva godina)

Uvesti suvremen trezor na svim razinama, a sve pojedinosti glede rashoda trebaju biti dostupne javnosti (prva godina)

Uspostaviti dobar pravni okvir za nabavku koristeći preporuke Svjetske banke i njihove novije studije o nabavei, te donijeti odgovarajuću zakonsku regulativu na svim razinama vlasti (prva godina)

Usvojiti Zakon o statistici, koji će postojećim strukturama omogućiti da rade i osiguraju pouzdane statističke podatke za cijelu zemlju kako bi se mogle praviti projekcije za budućnost (prva godina)

Pojednostaviti i skratiti inspeksijske procedure

Pojednostaviti plaćanje poreza tako što ćemo postojeći neučinkovit i nedjelotvoran režim poreza na promet zamijeniti PDV-om, a poreznim obveznicima dati mnogo jasniju sliku o utrošku sredstava koja organi vlasti od njih ubiru na temelju poreza

Utemeljiti radnu skupinu koja će raditi na izradi međuentitetskoga/državnoga zakona o PDV-u (prva godina)

Postići suglasnost oko razine funkcioniranja PDV-a i oko sustava raspodjele prihoda (prva godina)

Obećanje 3

Uspostavit ćemo jedinstveni gospodarski prostor da bismo jamčili slobodu kretanja roba, ljudi, usluga i kapitala te poticali trgovinu sa Europskom unijom i našim trgovinskim partnerima tako što ćemo:

Ukinuti dvostruko oporezivanje unutar granica BiH

Provesti nedavno usvojene propise iz oblasti poreza (sve vrste poreza, ne samo zakone o porezu na promet i akcize) tako da sve različite porezne stope i svi porezi budu usuglašeni u oba entiteta/Brčkom (odmah)

Ukinuti sve postojeće zapreke za plasman proizvoda u jedinstvenom gospodarskom prostoru

Utemeljiti agencije u Bosni i Hercegovini koje će raditi na stjecanju međunarodnoga povjerenja i izdavati certifikate potrebite za izvoz proizvoda u EU

Donijeti Zakon o veterinarstvu na državnoj razini (prva godina) tako da bi već postojeći Ured za veterinarstvo na državnoj razini mogao funkcionirati i ispunjavati zahtjeve Europskoga povjerenstva glede certifikata potrebitih za izvoz mesa i proizvoda životinjskoga podrijetla, kako bi se mogle iskoristiti autonomne trgovinske mjere koje je EU odobrila BiH

Osnovati nadležno tijelo koje će zastupati BiH u međunarodnim fito-sanitarnim pitanjima i donijeti fito-sanitarne propise na državnoj razini kojima se poboljšava kvalitet biljaka i sjemena za domaće i inozemno tržište (prva godina)

Razraditi kreativan pristup promidžbi mogućnosti za financiranje izvoza

Raditi sa EU na provedbi temeljnih gospodarskih reformi, koje su potrebite ukoliko se želimo približiti članstvu u EU

Rješavati konkretna gospodarska pitanja utvrđena u smjernicama EU i godišnjim pregledima Procesu stabilizacije i pridruživanja

Poduzeti sve potrebite korake kako bi se BiH omogućilo da otpočne pregovore u svezi s potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Obećanje 4

Osigurati ćemo visoku razinu kvaliteta komunalnih usluga po pristupačnim cijenama, kao i temeljnih javnih usluga, tako što ćemo:

Osvremeniti cestovnu i željezničku infrastrukturu i osigurati siguran i potpuno djelotvoran zračni promet

Donijeti izmjene i dopune Zakona o civilnom zrakoplovstvu i poduzeti sve potrebite korake za osiguravanje neometanoga pružanja avio usluga.
(prva godina)

Utvrđiti plan restrukturiranja željeznice osnivanjem Radne skupine za željeznički promet (prva godina)

Izraditi propise za željeznički promet i poduzeti sve potrebite korake za njihovu provedbu (prva godina)

Izraditi okvir za upravljanje cestama putem osnivanja Radne skupine za ceste (prva godina)

Poboljšati kvalitet i učinkovitost temeljnih usluga tako što ćemo, između ostaloga, restrukturirati komunalne usluge i izvršiti reformu njihovoga regulatornoga sustava

Donijeti i provesti Zakon o komunikacijama kao ključnu komponentu na putu ka punoj liberalizaciji i tržišnoj konkurenciji u oblasti telekomunikacija (prva godina)

Privatizirati javne telekomunikacijske operatere prodajom strateškomu partneru, odnosno partnerima

Privesti kraju proces izdavanja dozvole za rad trećemu operateru mobilne telefonije da bi se omogućila konkurencija na tržištu telekomunikacija (prva godina)

Usvojiti plan aktivnosti za restrukturiranje i privatizaciju sektora električne energije u oba entiteta (prva godina)

Pružiti građanima informacije o uslugama i subvencijama koje pružaju organi vlasti, kao jednostavan i jednak pristup tim uslugama

Poduzeti korake da usluge koje pružaju organi vlasti budu transparentnije, pristupačnije korisniku i dostupnije elektronskim putem

Utrostručiti pristup internetu u naredne 4 godine tako što ćemo osigurati učenicima da nauče raditi na kompjutoru, kao i pristup internetu u svim školama i sveučilištima, te uspostaviti konkurentniju politiku u oblasti telekomunikacija

Promovirati uspostavu objekata za javni pristup internetu kroz pružanje tih usluga na javnim mjestima (prva godina)

Obećanje 5

Radit ćemo na tomu da starijim osobama i ugroženim kategorijama stanovništva u dogledno vrijeme omogućimo siguran sustav socijalne skrbi sukladan financijskim mogućnostima ove zemlje, tako što ćemo:

Osigurati strukturu za održivo financiranje zdravstvenoga osiguranja i kontinuirano raditi na poboljšanju uvjeta zdravstvene skrbi

Utemeljiti operativne Fondove za zdravstveno osiguranje u kantonima 7 i 8 sukladno Zakonu o zdravstvenomu osiguranju FBiH (prva godina)

Riješiti trenutačni problem neplaćanja doprinosa na temelju zdravstvenoga osiguranja za umirovljenike (prva godina)

Ojačati organe na državnoj razini iz oblasti zdravstvene skrbi kako bi mogli zastupati Bosnu i Hercegovinu u međunarodnim organizacijama, pojačati kontrolu i prevenciju bolesti, te prikupljati statističke podatke sa cijeloga područja zemlje

Riješiti trenutačni problem neplaćanja doprinosa na temelju zdravstvenog osiguranja za umirovljenike (prva godina)

Omogućiti dodatke na temelju neuposlenosti za osobe koje nisu u random odnosu, te uspostaviti tržište rada da bi se angažirala potencijalna radna snaga u BiH

Ovlastiti organ koji će zastupati BiH u međunarodnim forumima iz oblasti rada

Provesti Zakon o zapošljavanju i posredovanju pri upošljavanju i socijalnoj sigurnosti neuposlenih osoba Federacije BiH putem okončanja podjele imovine između Zavoda za zapošljavanje Bosne i Hercegovine i Zavoda za zapošljavanje Federacije Bosne i Hercegovine, te uspostavljanjem djelotvornog sustava kantonalnih službi za upošljavanje, i plaćanjem svih dospjelih dugovanja na temelju neuposlenosti prije pokretanja novih financijskih projekata

Usvojiti nove zakone o inspekciji rada sukladno standardima koji se primjenjuju u suvremenim gospodarstvima orijentiranim na slobodnom tržištu

Vodič kroz naš program reformi

Nastojati da se mirovine isplaćuju redovito i u uravnoteženim iznosima, te poboljšati učinkovitost mirovinskoga sustava

Pridržavati se postojećega sustava isplate mirovina na temelju priljeva sredstava sukladno Odluci visokoga predstavnika iz prosinca 2000. godine i pooštrenom naplatom doprinosa od poslodavaca (prva godina)

Usvojiti Statut mirovinskoga fonda u Federaciji Bosne i Hercegovine (prva godina)

Reorganizirati rad mirovinskih fondova u oba entiteta smanjivanjem nepotrebnih troškova poslovanja (prva godina)

POSLO

Pravda

Vladavina zakona

Vladavina zakona predstavlja temelj civiliziranoga društva.

O vladavini zakona ovisi **sve ostalo** - osobna i politička sloboda, gospodarska i komercijalna sloboda, prava pojedinaca, dužnosti i obveze organa vlasti.

Bez vladavine zakona, demokracija nema mnogo smisla. Bez vladavine zakona Bosna i Hercegovina se ne može integrirati u strukture Europske unije.

U uvjetima vladavine zakona, nitko nije iznad zakona. Zakon se jednako primjenjuje i na organe vlasti i na građane. Nitko nije nedodirljiv; nitko nije izvan zakona, bez obzira na bogatstvo ili dobre veze. Prva zadaća izabраних dužnosnika jest da donesu zakone kojima će se osigurati poštivanje zakona.

Ova zemlja ima mnogo zakona i mnogo sudaca, ali u njoj nema vladavine zakona.

Za vladavinu zakona su potrebiti suci i tužitelji koji su odvažni i neovisni. Za vladavinu zakona je potrebita profesionalna policija, sposobni državni službenici. Za vladavinu zakona su potrebiti kvalificirani pravni stručnjaci koji primjenjuju najviše standarde profesionalnoga ponašanja i moralnih vrijednosti, kao i pravedno i nepristrasno zakonodavstvo zasnovano na načelu postizanja konsenzusa. Mora postojati suradnja između svih ovih elemenata i svi moraju biti na odgovarajući način financirani i opremljeni za izvršavanje svog posla. Zakonitost košta.

Svaki građanin ove zemlje zna da se naši zakoni prečesto krše ili ignoriraju, pa i kada se vode zakonski postupci, pravda rijetko bude zadovoljena.

Nastavljajući rad na napretku postignutome, na primjer, u reformi policije, sada moramo energično surađivati s međunarodnom zajednicom kako bismo uspostavili vladavinu zakona u zemlji. Bez vladavine zakona, nikada nećemo biti u mogućnosti da zamislimo budućnost kao članica Europske unije.

Potrebno je uspostaviti pravosuđe koje je istinski neovisno i koje osigurava brzo i učinkovito provođenje pravde. Treba uspostaviti etiku i visoke standarde u sferi javnoga života. Moramo iskorijeniti korupciju i suprotstaviti se organiziranome kriminalu s neumoljivom odlučnošću. Moramo izgraditi povjerenje u sustav tako što ćemo osigurati da se protiv onih koji su odgovorni za kaznena djela provede istraga, da budu uhićeni, optuženi, osuđeni i kažnjeni. Trenutačno, kao što to svi znaju, ovo se dešava suviše rijetko.

Ovo je ambiciozan plan, ali se sa njegovim realiziranjem ne može čekati.

Reforma vladavine zakona u cilju suzbijanja korupcije i pružanja potpore poduzetništvu

Naš glavni cilj je da tijekom narednih godina izgradimo najpouzdaniji zakonski sustav u ovom regionu. Želimo pretočiti koncept pravde u konkretnu stvarnost u životima običnih građana. Želimo vidjeti da se zakon primjenjuje nepristrasno i dosljedno na cijelomu teritoriju BiH. Želimo uspostaviti zakonski sustav koji je u službi običnoga građanina, ne samo u službi bogatih, moćnih i onih s dobrim vezama. Želimo okončati flagrantne zlouporabe koje su suviše dugo odlike našega kaznenoga sustava. U budućnosti, nitko ne bi trebao biti iznad zakona - niti izvan zakona.

Danas, pravda je van dohvata prevelikoga broja naših građana. Situacija s organiziranim kriminalom je sve gora. Korupcija je isuviše rasprostranjena pojava. Zakonski sustav u najboljem slučaju stvara prepreke, a u najgorem slučaju, stvara štetu i ne štiti poduzetništvo. Ukoliko postoji jedna stvar koja ujedinjuje sve građane naše zemlje, onda je to zahtjev za ostvarivanjem zakonitosti - ne u teoriji već u praksi. Moramo odgovoriti na taj zahtjev prije nego bude suviše kasno.

Naš cilj je transformirati naš zakonski sustav, postupnim usvajanjem i provedbom europskih standarda i zakonodavstva. To je ključno za postizanje napretka u procesu stabilizacije i pridruživanja Europskoj uniji.

Želimo otvoriti naš politički sustav, osuvremeniti javnu upravu, te omogućiti da javnost bude upoznata s aktivnostima u svim segmentima vlasti.

Nastojat ćemo ojačati suradnju između svih razina kazneno-pravnoga sustava. Moramo se integrirati na unutarnjem planu želimo li ući u integracije na vanjskome planu.

Namjeravamo se suprotstaviti kriminalnim mrežama visoke razine koje djeluju u našoj zemlji i širom našega regiona, a nastaviti ćemo i dalje u potpunosti igrati našu ulogu u globalnoj borbi protiv terorizma.

Ovo su prioritetna pitanja za građane. A i za nas također. Sada moramo raditi zajedno kako bismo proveli neophodne reforme.

Obećanje 1

Osigurat ćemo da vlada i parlament poštvaju vladavinu zakona tako što ćemo:

Osigurati dobru upravu u službi građana putem etičkoga kodeksa

Obvezati javnu upravu da radi otvoreno i sukladno zakonu

Uspostaviti strože standarde za imunitet koji sprječavaju zlouporabu javnih funkcija

Obećanje 2

Stvorit ćemo zakonski okvir zasnovan na integriranome pravosudnome sustavu koji funkcionira u interesu građana i poduzetnika uspostavom:

Istih zakonskih pravila za građane i poduzetnike na cijelom teritoriju zemlje

Istih zakonskih standarda i načela koja se primjenjuju na pravnu profesiju na cijelom teritoriju zemlje

Učinkovitoga partnera EU i susjednim zemljama u oblasti zakonskih i unutarnjih poslova

Obećanje 3

U potpunosti ćemo dati potporu učinkovito i funkcionalnom zakonskom sustavu:

Osiguranjem sredstava potrebitih za učinkovito i uspješno funkcioniranje sudova i tužiteljstava

Ubrzanjem uspostave centara za obuku pravosudnih organa

Restruktuiranjem i integriranjem sudova za prekršajne postupke

Izgradnjom učinkovitih i financijski racionalnih ministarstava pravosuđa u entitetima

Obećanje 4

Sustavu kaznenoga pravosuđa, odnosno organima unutarnjih poslova, tužiteljima i sucima na sljedeći ćemo način osigurati instrumente za borbu protiv kriminala i korupcije:

Usvajanjem kaznenih procedura za istraživanje kaznenih djela, za podizanje kaznenih prijava i za pravodobno donošenje sudskih presuda protiv počinitelja kaznenih djela

Uspostavom posebnoga odjeljenja koje će predvoditi aktivnosti u borbi protiv organiziranoga i gospodarskoga kriminala

Većom razinom zaštite sudaca i svjedoka

Povećavanjem kapaciteta za borbu protiv pranja novca i drugih vidova financijskoga kriminala

Povećavanjem kapaciteta za borbu protiv ilegalne imigracije

Obećanje 5

Udvostručit ćemo naše napore na izgradnji i razvitku integriranoga sustava za provođenje zakona u cilju borbe protiv svih vidova kriminalnih radnji, uključujući organizirani kriminal i terorizam, kako bi naši građani mogli živjeti u sigurnome okruženju:

Osiguranjem kontinuiranoga razvitka profesionalnih standarda za sve policijske snage u BiH putem podizanja razine obučenosti svakog pripadnika policije, istodobno osiguravajući i potrebite kapacitete za rad policijskih snaga

Osiguranjem da policijske snage izvršavaju svoje zadaće časno i sukladno najvišim standardima

Osiguranjem političke neovisnosti i profesionalnosti policijskih snaga koje za svoj rad trebaju odgovarati javnosti

Poboljšanjem suradnje i koordinacije između policijskih snaga u cilju učinkovite borbe protiv kriminala i korupcije i poduzimanja zajedničkih mjera sa susjednim europskim zemljama

Za sve ove reforme od primarnoga značaja su financijska održivost institucija i adekvatno nagrađivanje svih angažiranih osoba. Odlučni smo u namjeri pojednostaviti administraciju gdje god je to potrebno, imajući na umu proračunska ograničenja, kao i izvršiti reviziju plaća državnih i policijskih uposlenika.

Obećanje 1

Nitko ne može biti iznad zakona. Građani trebaju znati da su dužnosnici koje izaberu obvezni ponašati se sukladno utvrđenim standardima.

Osigurat ćemo poštivanje vladavine zakona od strane vlade i parlamenta:

Osiguranjem da organi vlasti budu u službi građana na temelju etičkoga kodeksa

Dužnosnici i članovi parlamenta moraju poštivati standarde u svezi s pitanjima sukoba interesa i surađivati s Izbornim povjerenstvom na provedbi zakona koji regulira pitanje sukoba interesa

Osigurati da se etički kodeks iz Zakona o sukobu interesa primjenjuje na buduće organe vlasti

Obvezivanjem organa javne uprave na javnost rada i poštivanje zakona

Potrebno je da Parlament Federacije BiH usvoji Zakon o državnoj službi koji će promovirati stručnost državnih službenika i dovesti do veće učinkovitosti u radu državnih službi (ožujak 2003. godine)

Osigurati punu i po potrebi pravodobnu provedbu zakonskih propisa o upravnim sporovima kako bi se osiguralo rješavanje velikoga broja neriješenih predmeta u entitetima (proljeće 2003. godine)

Parlamentarne skupštine trebaju usvojiti zakone o upravnom postupku na državnoj razini (siječanj 2003. godine)

Donošenjem rigoroznijih propisa za imunitet kojim će se spriječiti zlouporaba službenoga položaja

Parlamentarne skupštine na entitetskoj i državnoj razini trebaju uskladiti primjenu propisa o imunitetu usvajanjem zakona kojim će se umanjiti mogućnost zlouporabe službenoga položaja (listopad 2002. godine)

Obećanje 2

Svi građani i pravne osobe moraju imati jednaka prava i pristup pravosudnome sustavu. Moraju postojati jedinstveni uvjeti za pristup sudovima u oba entiteta. Odluke sudova u jednom entitetu moraju se priznavati i izvršavati u drugome entitetu. Državnoj razini se moraju osigurati mehanizmi za izvršavanje i realiziranje njenih ustavnih nadležnosti.

Stvorit ćemo pravni okvir zasnovan na integriranome pravosudnome sustavu koji će biti u službi građana i gospodarskoga sektora uspostavom:

Istih zakonskih prava za građane i pravne osobe na cijelom teritoriju zemlje

Potrebno je da entitetske parlamentarne skupštine usvoje zakone o kaznenome postupku koji sadrže ista načela kao i državni zakon o kaznenome postupku (proljeće 2003. godine)

Entitetske parlamentarne skupštine trebaju usvojiti zakone o parničnome postupku i izvršnome postupku koji sadrže identična načela u oba entiteta (veljača 2003. godine)

Organi vlasti BiH davati će potporu procesu tranzicije institucija uspostavljenih Daytonskim mirovnim sporazumom, posebice spajanju Doma za ljudska prava s Ustavnim sudom BiH (siječanj 2004. godine)

Primjene istih zakonskih standarda i načela na pravnu profesijuna cijelom teritoriju zemlje

Zakoni koji reguliraju status pravnika moraju osigurati poštivanje najviših standarda i načela na državnoj i entitetskoj razini

Aktivnog partnera EU i susjednim zemljama u pitanjima u svezi s pravosuđem i unutarnjim poslovima

Osigurati da BiH uspostavi strukturu koja će biti u mogućnosti da se posveti rješavanju pitanja glede pravosuđa i unutarnjih poslova, a koja spadaju u nadležnost državnih organa (prosinac 2003. godine)

Provesti elemente procesa stabilizacije i pridruživanja u svezi s vladavinom zakona

Obećanje 3

Temeljito restrukturiranje sudskoga i tužiteljskoga sustava veliki je izazov za koji će biti potrebit puni angažman vlasti na svim razinama. Osigurat ćemo da organi vlasti pruže logističku i proračunsku pomoć potrebitu za osuvremenjivanje pravosudnoga sustava i umanjivanje učinaka mogućih zastoja u radu izazvanih restrukturiranjem. Konkretno, sredstva uštedena u procesu restrukturiranja će se dugoročno, u narednih nekoliko godina, reinvestirati u pravosudni sustav.

U potpunosti ćemo dati potporu izgradnji kapaciteta za funkcioniranje učinkovitoga pravosudnoga sustava:

Osiguranjem sredstava potrebitih za nesmetan i učinkovit rad sudova i tužiteljstava

Entitetske i kantonalne vlasti osigurat će adekvatne prostore za sudove i tužiteljstva nakon što se izvrši njihovo restrukturiranje (prosinac 2002. godine)

Organi vlasti pripremit će planove kadrovskoga popunjavanja (kao i sveobuhvatan pregled sadašnje popunjenosti kadrovima - prosinac 2002. godine) restrukturiranih sudova i tužiteljstava, uključujući i Sud i Tužiteljstvo BiH (proljeće 2003. godine)

Organi vlasti će osigurat će adekvatna sredstva za odgovarajuće funkcioniranje sudova i tužiteljstava, uključujući i Sud i Tužiteljstvo BiH (prosinac 2002. godine)

Organi vlasti osigurat će da se sredstva uštedena smanjenjem broja sudova i sudaca reinvestiraju u proces osuvremenjivanja pravosudnoga sustava (u periodu od 2003. do 2005. godine)

Ubrzavanjem procesa uspostave centara za obuku pravosudnih organa

Vlade entiteta trebaju ubrzati proces imenovanja članova odbora entitetskih centara za obuku pravosudnih organa (listopad 2002. godine)

Vlade entiteta trebaju osigurati kapacitete, uključujući prostorije i financijska sredstva, za rad centara za obuku kadrova (prosinac 2003. godine)

Restruktuiranjem i objedinjavanjem sudova za prekršaje

Entitetski organi vlasti trebaju uskladiti zakone o prekršajnom postupku (srpanj 2003. godine)

Izgradnjom učinkovitih i financijski racionalnih entitetskih ministarstava pravosuđa

Entitetski organi vlasti trebaju predložiti odgovarajuće metode za najracionalniji način financiranja pravosudnoga sustava (travanj 2003. godine)

Entitetski organi vlasti moraju potvrditi da je izvršena racionalizacija ministarstava pravosuđa u entitetima i da ministarstva funkcioniraju na način na koji se osigurava učinkovitost rada (prosinac 2003. godine)

Obećanje 4

Kako bi se osiguralo postojanje učinkovitoga pravosuđa, sucima i tužiteljima su potrebiti suvremeni i funkcionalni zakoni. Sadašnji pravni okvir često sprječava suce i tužitelje da se posvete rješavanju složenih gospodarskih i financijskih kaznenih djela.

Sustavu kaznenoga pravosuđa, odnosno organima unutarnjih poslova, tužiteljima i sucima osigurat ćemo i instrumente za borbu protiv kriminala i korupcije:

Usvajanjem kaznenih postupaka za istraživanje kaznenih djela, za podizanje kaznenih prijava i za pravovremeno donošenje sudskih presuda protiv počinitelja kaznenih djela

Entiteti trebaju usvojiti djelotvorne kaznene zakone i zakone o kaznenome postupku (proljeće 2003. godine)

Organi vlasti BiH, zajedno s vlastima entiteta i Distrikta Brčko, trebaju izraditi i usvojiti zakon kojim će se na sveobuhvatan način regulirati pitanje izvršenja kaznenih sankcija između entiteta i Distrikta Brčko. Ovaj zakon će sadržavati jasne kriterije za prebacivanje osuđenih osoba, te regulirati procedure za prebacivanje osuđenih osoba iz jednog entiteta u drugi i osigurati odgovarajuću zaštitu prava osuđenih osoba. Također će se regulirati pitanje pravne pomoći i suradnje između sudova i organa unutarnjih poslova glede izvršenja kazni za kaznena djela (siječanj 2003. godine)

Organi vlasti BiH i entiteta trebaju raditi na reformi kaznenoga sustava

Uspostavom posebitih odjeljenja koja će predvoditi aktivnosti borbe protiv organiziranoga i gospodarskoga kriminala

Entiteti će u sklopu svojih sudova i tužiteljstava uspostaviti posebita odjeljenja koja će se baviti pitanjima gospodarskoga i financijskoga kriminala koja ne spadaju u nadležnost državnog suda (proljeće 2003. godine)

Svi organi vlasti dat će potporu uspostavi posebitoga odjeljenja u Sudu BiH i posebitoga odjeljenja u Tužiteljstvu BiH koji će se baviti slučajevima korupcije, gospodarskoga i financijskoga kriminala

Većom razinom sigurnosti za suce i svjedoke

Organi vlasti BiH usvojit će i provesti zakon o sudskoj policiji (prosinac 2002. godine)

Organi vlasti BiH osigurat će adekvatna sredstva za uspostavu i rad sudske policije pri Sudu BiH (prosinac 2002. godine)

Država i entiteti moraju donijeti potrebne zakone o zaštiti svjedoka (proljeće 2003. godine), te izraditi, uz koordinaciju sa stručnjacima, sveobuhvatni mehanizam odnosno program za zaštitu svjedoka i agenciju za zaštitu svjedoka (srpanj 2003. godine)

Jačanjem kapaciteta za borbu protiv pranja novca i drugog finansijskog kriminala

Organi vlasti BiH moraju donijeti državni zakon o pranju novca (proljeće 2003. godine) i uspostaviti obavještajnu jedinicu za finansijska pitanja (ljetno 2003. godine)

Federalni Parlament mora donijeti zakone koji će kriminalizirati slučajeve pranja novca (proljeće 2003. godine)

Federalni organi vlasti moraju donijeti (prosinac 2002. godine) i provesti (lipanj 2003. godine) Zakon o Upravi za borbu protiv prevara, kojim se u okviru Ministarstva pravosuđa uspostavlja organ koji može provoditi istrage o slučajevima pranja novca, korupcije i drugih oblika finansijskoga kriminala

Državni i entitetski organi vlasti, u koordinaciji sa stručnjacima, moraju izraditi i donijeti zakone kojima se uređuje zapljena sredstava stečenih kriminalnim radnjama (ljetno 2003. godine), te uspostaviti odgovarajući mehanizam za provedbu ovih zakona (prosinac 2003. godine)

Jačanjem kapaciteta za borbu protiv ilegalne imigracije

Organi vlasti BiH trebaju usvojiti Zakon o imigraciji i azilu koji omogućava učinkovitije izvršavanje mjera

Obećanje 5

Udvostručit ćemo napore na izgradnji i razvitku integriranoga sustava za provođenje zakona za borbu protiv svih kriminalnih aktivnosti, uključujući organizirani kriminal i terorizam, kako bi naši građani mogli živjeti u miru i sigurnosti, tako što ćemo:

Osigurati stalni razvitak profesionalnih standarda svih policijskih snaga u BiH, podići razinu znanja policajaca pojedinačno, a istodobno osigurati policijskim snagama instrumente potrebite za obnašanje njihovih dužnosti.

Suradivati s IPTF-om da bi se osiguralo uspješno okončanje procesa izdavanja dozvola za rad policajcima i analize sustava koji provodi UN (prosinac 2002. godine)

Uspostaviti tijesno operativno partnerstvo s Policijskom misijom EU (EU Police Mission - EUPM) u Bosni i Hercegovini, prije svega kroz zajednički rad policijskih snaga sa EUPM na srednjim i višim razinama u cijeloj BiH (siječanj 2003. godine)

Raditi sa EUPM i Europskom komisijom na izradi nastavnoga plana za specijaliziranu obuku

Osigurati odgovarajuća sredstva za financiranje organa za provođenje zakona na državnoj razini, uključujući Državnu graničnu službu i Državnu agenciju za informiranje i zaštitu

Osigurati da policijske službe časno izvršavaju svoje zadatke uz poštivanje najviših standarda

Stroga provedba Kodeksa ponašanja

Osigurati da se svi policajci u službi pridržavaju najviših standarda u svome privatnome životu, uključujući vlasništvo nad privatnom imovinom

Osigurati da policijske službe budu politički neovisne, profesionalne i da za svoj rad odgovaraju javnosti

Osigurati da policija može obnašati svoje dužnosti bez političkoga uplitanja

Povećati broj žena policajaca i policajaca iz reda manjinskih zajednica u policijskim snagama oba entiteta

Uspostaviti transparentne sustave internog upravljanja, uključujući procedure za ocjenu rada i disciplinske procedure

Smijeniti iz policijske službe sve policajce koji ne ispunjavaju najviše standarde integriteta, kompetentnosti i profesionalnosti

Uspostaviti suradnju i koordinaciju između policijskih službi u cilju učinkovite borbe protiv kriminala i korupcije i u cilju ostvarivanja suradnje sa susjedima u Europi

Dalje razvijati suradnju između svih razina u pravosudnim i policijskim pitanjima

Jačati kapacitete u borbi protiv korupcije i organiziranoga kriminala, uključujući trgovinu ljudima

Uspostaviti standardiziran i centraliziran sustav za vođenje i analizu podataka kako bi se omogućila razmjena informacija između organa za provođenje zakona i sudskih organa u BiH u svrhu operativnoga planiranja, provođenja istraga i sudskoga postupka

Osigurati europske standarde zaštite podataka s ciljem omogućavanja sporazuma o suradnji s Europolom

Pojačati regionalnu i međunarodnu suradnju između organa za provođenje zakona, uključujući razmjenu podataka i operativnu pomoć u slučajevima trgovine ljudima, organiziranoga kriminala i terorizma

Osigurati postojanje odgovarajućih mehanizama za izvođenje osoba optuženih za ratne zločine pred lice pravde